

Pred dvomi týždňami obyvateľ Spišského Bystrého na otázku redaktora istej televízie, čo si myslia ľudia na vidieku o páde vlády, povedal :„Keď to nejde v rodine, nejde to v dedine, nejde to v meste a nejde to ani vo vláde...“ ..

Vážené primátorky a starostky, vážení primátori a starostovia,

bolo to jednoduché vyjadrenie človeka, v ktorom je však množstvo ľudskej múdrosti - videnia, poznania, skúsenosti...

Aj preto sme dnes tu, lebo práve taký čas žijeme. Ide o logiku vývoja a dôsledok diania. Po viacerých rokovaniach, ktoré sme doposiaľ absolvovali a kde sme argumentovali číslami, faktami a štatistikami som pochopil, že to už nestačí. My sa musíme vrátiť k podstate, k princípom, k základnej filozofii.

Ak máme na Slovensku 400 tisíc nezamestnaných, ak 650 tisíc je ohrozených chudobou, ak 200 tisíc, najmä mladých slovenských emigrantov musí hľadať prácu v cudzine ako pred sto rokmi ich predkovia, ak 50 tisíc absolventov stredných a vysokých škôl po sláve kvetov, diplomov, stužiek a rodinnej oslave sa už na druhý deň musí evidovať na úradoch práce, musíme konštatovať – nejde to ani v rodine.

Ak máme na Slovensku najnižšie príjmy v eurozóne, ak tu sú obce, ktoré majú dlhodobú, až 40-percentnú nezamestnanosť – potom to len ťažko môže ísť na dedine. Starostovia vedia, čo to znamená, keď musia svojich susedov ratovať nielen pred povodňami ale aj pred psotou, keď sa na všetkých neujde pri rozdávaní múky, cestovín ako európskej sociálnej pomoci, keď sa ľudia vadia a kadečo si vyhadzujú na oči. Viac chlapov je nastálo v krčme než v robote. Dedinskí futbalisti nemajú na dresy, hasiči na výmenu deravých hadíc, obyvatelia najplynifikovanejšieho štátu v Európe nemajú na plyn a znova po nociach načierno vyrubujú lesy a kúria v starých šporákoch. Do dediny prichádzajú autobusy už len sporadicky, ak prídu nejaké navyše, potom tie, ktoré dedinčanov zadarmo odvezú do najbližšieho hypermarketu, aby ich v akciových ponukách pripravili o posledné peniaze. V mestách sa rušia linky MHD, nie náhodne na sídliskách hasnú v noci svetlá, odvoz smetí je čoraz sporadickejší, kosí sa tiež len raz za čas, alebo vôbec nie. Ešte šťastie že príde zima a všetku burinu milostivo prekryje sneh. Ibaže to je ďalšia starosť - kto a najmä za čo ho odprace... Niet na kultúru, nuž tak žiadnej kultúry ani niet - v domoch kultúry postavených v akciách Zet sa predávajú lacné čínske háby...

Polia sú spustnuté, hole zarastené, torzá družstevného hnutelného a nehnuteľného majetku sú prenajaté kadejakým pochybným eseročkám, ktoré ponúkajú za pár eurošupov niekdajšie rodiace hektáre na večný prenájom chtivým cudzincom. Starostovia sa boja každého dažďa, aby nezatiekla strecha školy a rodičia sa desia 1. septembra, lebo každé dieťa ich stojí na školských pomôckach najmenej 100 €. Škola nič nedá zadarmo, lebo tiež na nič nemá. Dokonca ani knihy, takže žiaci sa nemajú z čoho učiť. Za ministerskú neschopnosť posledných vlád starostovia ani primátori nemôžu, ale hnev rodičov si odskáču.

Každý tu z prítomných by vedel rozprávať príbehy tých najzraniteľnejších - detí, dôchodcov.

A napriek tomu sú to práve mestá a obce, ktoré neprejedali a neprejedajú ušetrené peniaze. Naopak, rekordne, aj v čase krízy, dokázali investovať a dať prácu tisíckam ľudí. Boli a sme to my, ktorí efektívne čerpáme európske peniaze. Bodaj by ich bolo pre samosprávy čo najviac a štát mal na ich kofinancovanie. Pomáhame tam, kde štát zlyháva alebo rezignuje na pomoc vlastným občanom. Šetrili sme a šetríme tam, kde sa to už skoro ani nedá. Popri tom máme každý rok viac povinností, ktoré nám štát postupne presunul. V časocho dobrých sme odkladali peniaze na investície, v krízových sme pomáhali dobrovoľne občanom zmierniť ich daňové zaťaženie na úkor rozpočtov miest a obcí, nie na úkor štátneho rozpočtu.

Dnes chce niekto nahovoriť ľuďom, že mestá a obce plytvajú peniazmi, nevedia vykonávať svoje povinnosti a šetria menej ako štát. To nie je pravda! Už nevládzeme počúvať, ako sa nám bezbreho dvíhajú príjmy a my snáď ani nevieme, čo s nimi a prehadzujeme si ich vidlami alebo si nedajbože prištedríme lepšie platy. Boli sme a stále sme urážaní výrokmi tých, ktorí fungovanie samosprávy nepoznajú ani len z rýchlika, ale neváhajú presviedčať nás, kde asi by sa dalo ešte ušetriť... Za všetky fakty, ktoré by sa tu žiadali spomenúť, uvediem len jedno porovnanie : kým v roku 2010 stúpili bežné výdavky štátu o 16,1 percent, mestá a obce ich zvýšili iba o 1,3 percenta! to bol volebný rok v samospráve!

Aby som však ako nezávislý starosta nebol v niečej partajnej náhlivosti upodozrievaný z ľavicového populizmu, uzavriem tému rodiny, dediny a mesta,

chcel som len plasticky vykresliť každodenný život v našich mestách a obciach, s ktorým sú konfrontovaní nielen starostovia a primátori, ale predovšetkým bežní ľudia. Uzavriem ju odpoveďou druhého spišskobystričana z uvedenej mediálnej ankety, ktorý pridal požiadavku potreby zdravého sedliackeho rozumu „tam hore“, ako návodu na riešenie spoločných vecí štátu. Ľudia, bez pejoratív - tam dole - však zdravý sedliacky rozum majú, neprišli oň, ani sa ho účelovo nevzdali, ako je tomu často u slovenskej politickej vrchnosti. Ja už len dodám - že keď to nejde v rodine, dedine, meste a vo vláde –tak to nejde v celom štáte.

Podme však k dnešku. Pred rokom sme si pripomenuli 20-te výročie vzniku samosprávy na Slovensku. Nevznikla náhodne, ale ako dlho očakávaná túžba, potreba, nevyhnutnosť v meniacich sa politicko-spoločenských pomeroch priblížiť rozhodovanie k občanom v tom najprirodzenejšom zmysle demokracie, v rozhodovaní o sebe samých, v spravovaní časti vecí verejných, obecných, občianskych vlastným umom, silami, spôsobmi, čiže - samosprávne. To sme chceli. Každá obec, každé mesto je sídlom menšej či väčšej vlády, sídlom menšieho či väčšieho parlamentu. V našej agende je vyše 4 a pol tisíc kompetencií - dôležitých, nie až tak dôležitých, zanedbateľných ale aj zbytočných. Rozhodujeme, vyjadrujeme sa, berieme na vedomie.

A zabezpečujeme - a to najmä. Až máme nielen pocit, ale skôr istotu, že štát sa zbavuje pomaly všetkého, čo je zložité, náročné, prplavé, dlho trvajúce, že štát si ponechal už len hrozienka privatizácie, rozdeľovanie eurofondov, šibrinkovanie s daňami a odvodmi podľa toho, aká záujmová skupina sa zmocní toho - ktorého rezortu. Na druhej strane sa však štát nechce vzdať ovplyvňovania samosprávnych pôsobností. Chce metodicky riadiť, dokonca cez finančné limity rozhodovať, kto má nárok a koľko musíme zaplatiť.

Vážené kolegyne, vážení kolegovia,

povedzme si nahlas, verejne: kto sme a koho zastupujeme. Samospráva sa považuje po zákonodarnej, výkonnej a súdnej moci za štvrtú moc v štáte. Moc, ktorá nie je podriadená parlamentu, ani vláde. Moc, ktorá je nezávislá a zodpovedná iba svojim občanom - obyvateľom obcí, miest, krajov. Je uznávaná štátnou mocou, právne zakotvená v ústave a len zákonmi jej možno určovať rozsah či obmedzenia právomoci. V lokálnych otázkach - originálnych či prenesených – musia rozhodovať ľudia sami o sebe. Žiadame, aby to vzali na

vedomie a správali sa tak dve spomenuté zložky štátnej moci - zákonodarná a najmä výkonná. Aby nás nestavali pred nimi rozhodnuté veci ako prejavy diktátu. Naše samosprávne mandáty sú autentické, voliči nám dobrovoľne a s dôverou odovzdali časť svojej moci. Uchádzali sme sa o ňu svojím menom, povestou, skúsenosťami a najmä skutkami. Hlasy dostal Jožo, Peter, Anna, Helena, teda žiadna strana. Naša dočasne získaná a obmedzená moc je priama, odvodená od voliča. V parlamentných voľbách sa volia strany, zvolení poslanci majú teda až odvedeno-odvedenú moc od voličov. A to bez ohľadu na to, či získali alebo nezískali preferencie. Práve počet týchto preferenčných hlasov vypovedá o dôvere k tomu-ktorému poslancovi, k voličskému zdôvodneniu, prečo tam chcú mať voliči práve jeho či ju. Mimochodom, viete, akú dôveru majú niektorí poslanci vyjadrenú preferenčnými hlasmi odhliadnuc od tých, ktoré sa im automaticky započítali ako hlasy strane, hnutiu, na chrbte ktorých sa viezli a zviezli? V NR SR sú poslanci s počtom preferenčných hlasov od voličov: 2245, 1643, 1392, 953, 867 ale aj 642. Každý z nich sa pritom uchádzal o takmer 4 a pol milióna hlasov voličov z celého Slovenska, ktoré mohli získať ako preferenčné. Niet sa čím chváliť, ich dôvera je vyjadrená nie percentami ale v promile percent! Skromne povedané, viac hlasov získali v komunálnych voľbách zvolení starostovia vo svojich obciach Veľké Zálužie, Dolná Krupá, Bučany či Hanušovce nad Topľou. Aj starosta obce Spišské Bystré, ktorá má 1 884 voličov, dostal vo voľbách 805 hlasov! Niektorí primátori získali vo svojich mestách viac hlasov ako niekoľko členov padnutej vlády, ktorí kandidovali v parlamentných voľbách ako poslanci.

Povedané s otáznikom i výkričníkom: Nie je mandát, ako mandát?!

Aby sme si rozumeli, to nemá byť znevažovanie iných, ale len obrana proti znevažovaniu nás!

Vážené primátorok a starostky, vážení primátori a starostovia,

11. augusta nám bolo oznámené – áno, to je ten správny výraz – oznámené, teda nie spoločne odkonzultované a súhlasne dohodnuté, lebo od istého času sa zasa samospráva už len odkazuje a oznamuje, takže bolo nám oznámené, že ministerstvo financií chce zásadným spôsobom zmeniť fiškálnu decentralizáciu. Nasledovala mediálna prestrelka, že aj samospráva musí prispieť a uskromniť sa v ťažkých časoch a táraniny o gréckej ceste, čo nás mimochodom uráža, pretože

naši starostovia ani primátori nerozhadzujú peniaze, neklamú štát, nezavádzajú občanov, ale škrtia kde sa aj už nedá. Minister financií Ivan Mikloš nám dokonca napísal otvorený list. Na margo navrhovaných zmien poznamenal, že „ide iba o malé doladenie systému, ktoré nemení nič podstatné na rozdelení kompetencií“. Aká milá, nevinná a dobroprajná veta, však? Tak si teda povedzme, ako je to naozaj...

Nemôžem byť neosobný - Ivana Mikloša poznám dosť dlho a nie vo všetkom sa zhodneme. Ale v tom, čo tvrdil v roku 2004 - že bude v prospech samosprávy, ak bude financovaná podielom z dane fyzických osôb - v tom sme sa zhodli. Vlastne - presvedčil ma. Argumentoval, že príjmy ľudí budú na Slovensku už len rásť a tým i objem odvedených daní, takže obciam, mestám i krajom sa ujde viac. A rovnako som presviedčal i ja svojich starostovských, primátorských a župných kolegov.

Opieral som sa aj o tieto vety z knihy autora Ivana Mikloša „Kniha reforiem“ : „Táto schéma prispieva k stabilizácii príjmov územnej samosprávy na dlhšie obdobie a vytvára podmienky na plánovanie financií na niekoľko rokov dopredu. Zavádza solidárny, spravodlivý, transparentný systém financovania založený na konkrétnych merateľných kritériách.“ koniec citátu...

Odzadu však už tieto slová neplatia, dnes to už nie je pravda! Nuž sa pýtam pri navrhovanom mixe daní ako systéme - má vládna rezignácia na daň z príjmov fyzických osôb znamenať, že vládanemá také rozvojové programy, ktoré by zabezpečovali stály a proporčný rast príjmov občanov? Žeby to bola vláda, ktorá cielene šla nie k lepšiemu, ale k horšiemu pre občanov? To sa mi až nechce veriť...

Niekoľko slov k tzv. stabilite mixu – začnem pri DPH. Podľa mňa je to výrazne politická daň. Od volieb k voľbám. Jedna garnitúra chce všetko zdaniť rovnako, pre ňu jedna kniha je to isté ako kilo železa, iná garnitúra zasa diferencovane, že na lieky žiadnu depehačku, ale na kadejaké tovary a roztopašnosti rôznych služieb by uvalila priam dvojnásobnú daň. To má byť potom každé štyri roky samospráva ako na hojdačke, čoho a koľkých percent bude viac a čoho a koľkých percent menej? Pokračujem: Spotrebné dane - samostatná téma. Daň z minerálnych olejov je tiež daňou na politické súboje koalície a opozície. Zvýšiť, znížiť, zvýšiť, znížiť - rétorika pre ľavicu i pravicu, najmä však neistotu čo bude s

financovaním samosprávy. Má sa stať záchranou daň z piva, vína, liehu a tabakových výrobkov? Pokračujem – pamätáte si doby, kedy bol mediálny tlak na zníženie dane z nafty a benzínu, lebo sú pre ľudí drahé? Pri nafte jedna z vlád poľavila...

Navrhované zníženie daňových príjmov miest a obcí od ich obyvateľov v objeme takmer 700 mil. eur v rokoch 2012 – 2014 bude mať vážny dopad na obce a mestá a ich obyvateľov. Hovoríme nie o možnom, ale naisto väčšom nedostatku peňazí, o paralyzovaní samosprávy, o problémovom zabezpečovaní základných funkcií obce, mesta, kraja. Niektorí dokonca hovoria ostrejšie o postupnej a cielenej likvidácii samosprávy, o jej ovládnutí štátom na niekdajší spôsob národných výborov!

Podľa mňa je to pokus zobrať nám našu samosprávnu budúcnosť!

Kolegyne, kolegovia, od začiatku tvrdíme, že ministrom financií a vláde ide len a len o zalátanie diery v štátnej kase. A minulý týždeň to minister financií v národnej rade otvorene priznal! Prehlásil, že sa vie teoreticky vzdať mixu daní, ak sa dohodneme na 250 miliónoch pre štát. My sme mu svoj návrh na konsolidáciu ponúkli už dávno, no nepočúval.

Čo teda vláde, parlamentu ale aj našim obyvateľom odkážeme my - starostovia, primátori?

Jednoznačne to, že sa nebránime šetreniu. A že predstavitelia štátu by mali šetriť aj na sebe, oni by mali uťahovať opasky, na tom našom samosprávnom už niet voľnej dierky. A že samospráva, financovaná z dane z príjmov fyzických osôb, je dobrá do prajných, ale aj zlých časov. A že aj v takto nastavenom systéme sme schopní participovať na konsolidácii verejných financií. Len sa na tom preboha seriózne dohodnime...!Sme pripravení diskutovať o stanovení rozpočtových limitov v ústavnom zákone o rozpočtovej zodpovednosti. Vieme, že samospráva hospodári s nemalými prostriedkami a nemôže sa tváriť, že nás sa dlhová služba netýka. Paradoxne – tento ústavný zákon nám pri serióznom nastavení parametrov môže pomôcť, môže to byť nová zmluva medzi štátom a samosprávou. Podmienkou však musí byť stanovenie mechanizmu pre obmedzenie presunu kompetencií bez peňazí bez dohody. A znova sme pri kompetenciách a pri dohode...

Vážené kolegyne, kolegovia,

úprimne oceňujem, že minister financií Ivan Mikloš bol pôrodníkom a na svet priviedol pre mestá a obce optimálne financovanie formou dane z príjmov fyzických osôb. Je mi smutno, že navrhnutým mixom daní sa chce stať funebrákom doterajšieho financovania a pochováva svoje vlastné dieťa. No nech od nás nechce pochopenie, asistenčný súhlas, ba nebudaj chválu a vďaku. To by sme sa stali, aspoň väčšina nás starostov a primátorov, samosprávnymi samovrahmi.

Preto ako jeden z delegátov navrhujem do uznesenia tohto mimoriadneho snemu nasledovné:

Návrh uznesenia Snemu ZMOS, 24. októbra 2011

Predkladateľ : Vladimír Bajan

Snem ZMOSu

K O N Š T A T U J E, Ž E

1. Prijímaním rozhodnutí vykonaných najmä od roku 2010 doteraz došlo a dochádza k zhoršeniu postavenia miestnej územnej samosprávy v Slovenskej republike, mení sa jej charakter. Prejavilo najmä pri legislatívnych normách v oblasti miestnych daní, sociálnych služieb, v školstva a životného prostredia,
2. Stupňujúca sa záťaž a presun kompetencií na mestá a obce bez analýzy ich vykonateľnosti, ekonomickej a finančnej analýzy, spôsobuje napätie v samospráve. Je ohrozený výkon, rozsah a kvalita základných povinností samosprávy voči svojim občanom.

V Y Z Ý V A

Vládu SR, aby za aktívnej účasti ZMOS zhodnotila dopady prijatých reforiem, zmien vo výkone pôsobností miest a obcí a ich finančného zabezpečenia z pohľadu Európskej charty miestnej územnej samosprávy, fiškálnej decentralizácie. na život miest a obcí a ich obyvateľov

Z Á S A D N E O D M I E T A

1. Zmenu systému financovania originálnych pôsobností miest a obcí z podielu na výnose dane z príjmov fyzických osôb na mix daní schválenú vládou SR v návrhu zákona o rozpočtovom určení výnosu dane pre územnú samosprávu
2. Snahy o centralizáciu výkonu originálnych pôsobností obcí cez ekonomické nástroje a kritériá stanovené v zákonoch.

S Ú H L A S Í

1. S dohodnutou mierou konsolidácie verejných financií v rokoch 2012 – 2013 v rozsahu 100 mil. eur aj v rozpočtoch miest a obcí pri súčasnom zachovaní systému financovania cez daň z príjmov fyzických osôb tak, aby príjem na rok 2012 predstavoval výšku do 1,3 mld. eur
2. Po dohode a po zakomponovaní podmienok zo strany ZMOS so začlenením miest a obcí v ústavnom zákone o rozpočtovej zodpovednosti